

Miðvikudaginn 22. maí 1968.

Nr. 199/1967. **Ákærvaldið**

(Valdimar Stefánsson saksóknari ríkisins)

gegn

Magnúsi Jóhannssyni

(Ragnar Ólafsson hrl.).

Dóminn skipuðu hinir reglulegu dómara Hæstaréttar.

Omerking. Heimvisun.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta er svo vaxið, að héraðsdómari hefði átt að dæma það ásamt sérfróðum samdómendum, sbr. 4. mgr. 5. gr. laga nr. 82/1961, enda ber dómi að kanna sjálfstætt og meta sakaratriði, þótt skattstjórnvöld hafi áður þar um fjallað. Samkvæmt þessu verður hinn áfrýjaði dómur ómerktur og málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og uppsögu dóms af nýju.

Kostnað af áfrýjun málsins skal greiða úr ríkissjóði, þar með talin málflutningslaun verjanda ákærða fyrir Hæstarétti, kr. 80.000.00.

Dómsorð:

Hinn áfrýjaði dómur á að vera ómerkur, og er málinu vísað heim í hérað til löglegrar meðferðar og uppsögu dóms af nýju.

Áfrýjunarkostnaður málsins greiðist úr ríkissjóði, þar með talin laun verjanda ákærða, Ragnars Ólafssonar hæstaréttarlögmanns, kr. 80.000.00.

Dómur sakadóms Reykjavíkur 13. október 1967.

Ár 1967, föstudaginn 13. október, var á dómþingi sakadóms Reykjavíkur, sem háð var í Borgartúni 7 af Halldóri Þorbjörnsyni sakadómar, kveðinn upp dómur í málinu nr. 401/1967:

Ákærvaldið gegn Magnúsi Jóhannssyni, sem tekið var til dóms 1. september s.l.

Mál þetta er höfðað með ákæru, dags. 19. apríl s.l., gegn Magnúsi Jóhannssyni kaupmanni, Sunnubraut 18 í Kópavogi, fæddum 24. desember 1928 á Patreksfirði, „fyrir að hafa með eftirgreindum hætti gerzt sekur um skattsvik og bókhaldsbrot í sambandi við rekstur húsgagnaverzlunar sinnar — Skeifunnar — að Laugavegi 59 í Reykjavík:

I. Skattsvik.

Ákærða er gefið að sök að hafa:

1. Á árunum 1963, 1964 og 1965 dregið undan við framtal til söluskatts verulegan hluta af vörusölu verzlunar sinnar, Skeifunnar að Laugavegi 59 í Reykjavík. Er sala þessi og undandreginn söluskattur talin nema eftirtöldum fjárhæðum:

Ár	Sala	Söluskattur
1963 . . .	3.100.000.00	90.290.00
1964 . . .	4.800.000.00	241.035.00
1965 . . .	2.355.825.00	164.358.00
	10.255.825.00	495.683.00

2. Við framtal til tekjuskatts og eignarskatts fyrir skattárin 1963 og 1964 dregið undan álagningu hreinar tekjur fyrra árið allt að kr. 504.500.00, sem leiddi til lægri tekjuskattsálagningar en vera átti, sem nam allt að kr. 152.864.00, og síðara árið hreinar tekjur allt að kr. 526.400.00, sem leiddi til lægri tekjuskattsálagningar en vera átti, sem nam allt að kr. 143.549.00.

3. Dregið á skattárunum 1963 og 1964 tekjur undan álagningu útsvars allt að kr. 504.500.00 fyrra árið og hið síðara allt að kr. 526.400.00, sem leiddi til lægri tekjuútsvarsálagningar en vera átti fyrir bæði árin, sem nam allt að kr. 250.000.00.

4. Á skattárunum 1963 og 1964 dregið undan skattstofn við álagningu aðstöðugjalds, að fjárhæð allt að kr. 6.500.000.00 bæði árin, sem leiddi til lægri álagningar aðstöðugjalds en vera átti fyrir bæði árin, sem nam allt að kr. 45.500.00.

Telst ákærði með fyrrgreindum sakarefnum, svo sem rakin eru í liðum 1—4 incl. hafa gerzt brotlegur við þau lagaákvæði, er hér greinir: Með 1. lið við 247. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og 26. gr., sbr. 25. gr., laga um söluskatt nr. 10/1960 og 31. gr., sbr. 30. gr. reglugerðar nr. 15/1960 um sama efni, með

2. lið við 1., sbr. 5. mgr. 48. gr. laga nr. 55/1964 um tekjuskatt og eignarskatt, sbr. áður 1. og 4. mgr. 48. gr. laga nr. 70/1962, en nú 1. og 5. mgr. 48. gr. laga nr. 90/1965 um sama efni, sbr. 1. og 3. mgr. 112. gr. reglugerðar nr. 245/1963 um sama efni, en með 3. og 4. lið við 2. og 5. mgr. 61. gr. laga nr. 51/1964 um tekjustofna sveitarfélaga, sbr. 5. gr. laga nr. 67/1965 um breytingu á þeim lögum. Ennfremur þykir sakarefni allra fyrrgreindra fjögurra liða varða við 145. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940, en til vara við 146. gr. eða 147. gr. sömu laga.

II. Bókhalðsbrot.

1. Ákærða er gefið að sök að hafa í blekkingarskyni vanfært í bókhalði sínu vörukaup á tímabilinu apríl til desember 1964 frá Trésmiðju Birgis Ágústssonar um allt að kr. 1.236.734.00 eftir röngum reikningum, sem að neðan greinir:

Reiknings- númer	Dag- setning	Rétt verð	Rangt verð
915	9/4	kr. 51.180.00	kr. 1.500.00
983	20/4	— 39.465.00	— 600.00
1020	28/4	— 27.760.00	— 750.00
1088	13/5	— 48.320.00	— 1.180.00
1094	13/5	— 20.470.00	— 300.00
1119	21/5	— 30.240.00	— 1.700.00
1145	26/5	— 17.520.00	— 850.00
1150	27/5	— 31.600.00	— 600.00
1204	9/6	— 24.720.00	— 1.180.00
1206	10/6	— 21.845.00	— 300.00
1222	12/6	— 21.040.00	— 2.360.00
1262	25/6	— 55.560.00	— 4.720.00
1283	30/6	— 21.520.00	— 1.500.00
1306	6/7	— 42.100.00	— 2.180.00
1313	7/7	— 30.060.00	— 3.360.00
1332	14/7	— 35.445.00	— 2.320.00
1341	15/7	— 103.040.00	— 7.120.00
1369	23/7	— 67.320.00	— 1.880.00
1411	31/7	— 32.620.00	— 2.180.00
1436	7/8	— 50.700.00	— 2.680.00
1454	12/8	— 76.070.00	— 7.760.00
1519	26/8	— 80.000.00	— 10.880.00
1535	31/8	— 39.980.00	— 1.500.00

Reiknings- númer	Dag- setning	Rétt verð	Rangt verð
1540	1/9	kr. 32.880.00	kr. 1.580.00
1554½	3/9	— 18.900.00	— 3.760.00
1585	9/9	— 48.520.00	— 7.760.00
1711	24/9	— 10.220.00	— 1.880.00
1737	28/9	— 21.980.00	— 2.180.00
1776	2/10	— 52.900.00	— 2.560.00
1857	8/10	— 21.860.00	— 2.680.00
1891	13/10	— 33.160.00	— 940.00
1892	13/10	— 18.480.00	— 150.00
1914	16/10	— 39.185.00	— 390.00
1928	19/10	— 44.360.00	— 4.980.00
1953	22/10	— 20.330.00	— 2.680.00
1992	27/10	— 57.860.00	— 2.560.00
1995	27/10	— 39.900.00	— 2.560.00
2076	5/11	— 18.480.00	— 1.880.00
2107	10/11	— 15.120.00	— 1.880.00
2176	19/11	— 14.640.00	— 1.500.00
2223	24/11	— 94.000.00	— 9.420.00
2244	27/11	— 24.684.00	— 1.800.00
2303	4/12	— 52.050.00	— 1.880.00
2334	8/12	— 63.490.00	— 1.595.00
2352	10/12	— 42.180.00	— 9.620.00
2521	22/12	— 22.320.00	— 1.460.00

Kr. 1.776.074.00 Kr. 127.095.00

Mismunur — 1.648.979.00

÷ 25% afsláttur frá útsöluverði . . . — 412.245.00

Undandregin vörukaup apríl—desember kr. 1.236.734.00

2. Ákærða er gefið að sök að hafa á árunum 1963 og 1964 vanrækt að færa í bókhaldi sínu vörukaup frá eftirgreindum viðskiptamönnum sínum:

a. Á árinu 1963 vörukaup frá Eini h/f, húsgagnavinnustofu, Kaupvangsstræti 19, Akureyri, Valbjörk h/f, Glerárgötu 28, Akureyri, Lárusi Sigurgeirssyni, Fálkagötu 30, Reykjavík, Óla Þorbergssyni, Dunhaga 13, Reykjavík, og Bjarna Guðlaugssyni, Reykjavík, allt að kr. 1.015.951.00.

b. Vörukaup á árinu 1963 frá Trésmiðju Birgir Ágústssonar, Brautarholti 6, Reykjavík, Húsgagnavinnustofu Ingvars og Gylfa, Bogahlíð 15, Reykjavík, Sveini Guðmundssyni, Sogavegi 192, Reykjavík, Árna Guðjónssyni, Háaleitisbraut 49, Reykjavík, Benedikt Björnssyni, Köldukinn 18, Hafnarfirði, Flugmó h/f, Selási 3, Reykjavík, Guðbrandi Benediktssyni, Reykjavík, Jóni J. Jakobsyni, Skipasundi 42, Reykjavík, Ragnari Haraldssyni, Langagerði 58, Reykjavík, og Steinari Jóhannessyni, Skógargerði 6, Reykjavík, að fjárhæð allt að kr. 1.730.851.00.

c. Vörukaup á árinu 1964 frá Ásbirni Ólafssyni h/f, Grettisgötu 2, Reykjavík, Dúnu h/f, Auðbrekku 49, Kópavogi, Eini h/f, húsgagnavinnustofu, Kaupvangsstræti 19, Akureyri, Híbýlaprýði, Hallarmúla, Reykjavík, Húsgagnaverkstæði Þorsteins Sigurðssonar, Grettisgötu 13 A, Reykjavík, Íslenzkum húsgögnum h/f, Auðbrekku 53, Kópavogi, Ólafi R. Kristjánssyni, Skipasundi 77, Reykjavík, Pétri Snæland h/f, Vesturgötu 71, Reykjavík, Ragnari Björnssyni h/f, Dalshrauni 6, Hafnarfirði, Edwin Árnasyni, Lindargötu 25, Reykjavík, Trésmiðjunni Víði h/f, Laugavegi 166, Reykjavík, og Valbjörk h/f, Glerárgötu 28, Akureyri, að fjárhæð allt að kr. 1.834.638.00.

d. Vörukaup á árinu 1964 frá Sveini Guðmundssyni, Sogavegi 192, Reykjavík, Árna Guðjónssyni, Háaleitisbraut 49, Reykjavík, Benedikt Björnssyni, Köldukinn 18, Hafnarfirði, Dagbjarti Stígssyni, Þingholtsstræti, Reykjavík, Flugmó h/f, Selási 3, Reykjavík, Guðbrandi Benediktssyni, Reykjavík, Magnúsi Guðmundssyni, Langholtsvegi 62, Reykjavík, Ragnari Haraldssyni, Langagerði 58, Reykjavík, og Steinari Jóhannssyni, Skógargerði 6, Reykjavík, að fjárhæð allt að kr. 1.384.007.00.

3. Ákærða er og gefið að sök að hafa í blekkingarskyni á árunum 1963 og 1964 rangfært í bókhaldi sínu vörusölu verzlunar sinnar Skeifunnar, Kjörgarði, Reykjavík, svo að vanfærð sala á árinu 1963 nam allt að kr. 3.100.000.00 og á árinu 1964 allt að kr. 4.800.000.00.

4. Þá er ákærða ennfremur gefið að sök að hafa á árunum 1963 og 1964:

a. Ekki haldið í bókhaldi sínu neina sjálfstæða sjóðbók aðra en dálk í sjóðdagbók, sem var ótölusett lausblaðabók, og að hafa ekki í bókhaldinu haldið viðskiptamannabók og löggilta aðal- og efnahagsbók.

b. Að hafa vanrækt að láta færa í bókhaldinu viðskipti sín við hlaupareikning nr. 229 hjá Verzlunarbanka Íslands h/f og

hlaupareikning nr. 743 í Iðnaðarbanka Íslands h/f, að því undanskildu að færður er reikningsmunur á hinum síðarnefnda reikningi miðað við árslok 1964.

c. Að hafa ekki í bókhaldinu fært yfirlitsreikninga yfir víxla- viðskipti eða einkaúttekt og lánsviðskipti ekki nema að nokkru.

d. Að hafa eigi fært sjóðgreiðslur í bókhaldinu, fyrr en löngu eftir að þær áttu sér stað, og fært bókhaldið löngu eftir á að öðru leyti.

e. Að hafa ekki varðveitt og geymt í skipulegri röð ýmis fylgiskjöl og gögn um viðskipti sín, svo sem gögn varðandi banka- viðskipti, samninga um sölu og afborganir á húsgögnum, miða þá eða lista, sem talið er, að frumskráning vörusölunnar hafi verið gerð á, svo og gögn um talningu og verðlagningu vörubirgða, að undanteknum tveim stílabókum, sem höfðu að geyma nokkurn hluta birgðanna við árslok 1964.

f. Að hafa vanrækt að færa í bókhaldinu ýmsar skuldir, sem við árslok 1964 námu samtals kr. 1.316.865.02, og eignir á sama tíma að fjárhæð samtals kr. 677.745.24, og er þá þar meðtalin séreign konu, kr. 371.990.00.

Bókhaldsbrot ákærða, svo sem rakið er hér að framan, þykja í einstökum liðum varða við þau lagaákvæði, er hér greinir: 1. liður við 158. gr. almennra hegningarlaga nr. 19/1940 og 8. gr., sbr. 19. gr. og 20. gr. bókhaldslaga nr. 62/1938, 2. liður, stafliður a—d, við 8. gr., sbr. 19. gr. og 20. gr. bókhaldslaganna, 3. liður við 158. gr. hegningarlaganna og 6. gr. og 8. gr., sbr. 19. gr. og 20. gr. bókhaldslaganna, og stafliðir 4. liðar við eftirgreind ákvæði bókhaldslaganna: a-liður við 6., 7., 8. og 10. gr., b-liður við 7. gr., c-liður við 8. gr., d-liður við 6. gr., e-liður við 14. og 15. gr. og f-liður við 11. gr., allt sbr. 19. og 20. gr. Þá þykja og bókhaldsbrot ákærða í heild sinni varða við 262. gr. hegningarlaganna.

Þess er krafizt, að ákærði verði dæmdur til refsingar og til greiðslu alls sakarkostnaðar. Þá er þess og krafizt, að ákærði verði sviptur öllum verzlunarleyfum samkvæmt 2. mgr. 68. gr. hegningarlaganna og 19 gr. bókhaldslaganna“.

I.

Ákærði hefur um árabíl rekið verzlanir hér í borg undir firm-
anu Skeifan. Honum hafa hinn 13. október 1953 og 19. október

1956 verið veitt smásöluleyfi og heildsöluleyfi hinn 5. janúar 1954. Ákærði verzláði áður með matvörur og um skeið með vefnaðarvörur. Fyrir um það bil 8 árum kveðst ákærði hafa tekið að verzla með húsgögn, og hefur hann síðan rekið húsgagnaverzlun sem einkaeigandi með ótakmarkaðri ábyrgð. Verzlunin er í verzlunarhúsinu Kjörgarði við Laugaveg, en skrifstofa ákærða á Hverfisgötu 82. Í sambandi við verzlunina hefur ákærði rekið bólstrunarverkstæði.

Rannsóknardeild ríkisskattstjóra hóf könnun á skattframtölum ákærða, og í sambandi við þá rannsókn var í janúar 1966 leitað til sakadóms Reykjavíkur, til þess að aflað yrði bókhaldsgagna, er nauðsynleg þóttu vegna rannsóknarinnar. Hinn 25. janúar 1966 var gerð húsleit í verzluninni Skeifunni í Kjörgarði og skrifstofunni að Hverfisgötu 82 og hald lagt á margs konar gögn. Leit þessi var gerð með samþykki ákærða. Rannsóknardeildin tók gögnin í sínar hendur og hélt rannsókn áfram og sendi dóminum heildarskýrslu um hana 15. júní 1966. Var dómsrannsókn síðan hafin hinn 29. júní, og var saksóknara ríkisins sent endurrit af rannsókninni með bréfi 2. desember. Var mál þetta síðan höfðað hinn 19. apríl s.l., eins og áður segir.

Hér á eftir verður fyrst gerð grein fyrir þeim gögnum, sem fram hafa komið í máli þessu og skipt geta máli um úrlausn á kröfum ákæruvaldsins í máli þessu (II). Þá verður (í III) skýrt frá endurskoðun á álagningu söluskatts á ákærða fyrir árin 1963, 1964 og 1965 og álagningu tekjuskatts fyrir gjaldárin 1964 og 1965 og aðstöðugjalds fyrir sömu ár, en endurálagning þessi fór fram 8 febrúar 1967. Í samhengi við það greinir frá rökstuðningi ákæruvaldsins fyrir kröfum sínum í málinu og vörnum af hálfu ákærða. Loks verður í IV gerð grein fyrir niðurstöðu dómsins.

II.

A. Við rannsókn þá, sem rannsóknardeild ríkisskattstjóra gerði á bókhaldi og framtölum ákærða, komu fram gögn, sem bentu til þess, að ákærði hefði ekki bókfært eða talið fram að fullu vörukaup né vörusölu verzlunar sinnar.

Ákærði kannast við það í skýrslu, sem hann gaf rannsóknardeildinni 31. janúar 1966, að einhverjar fjárhæðir mundi vanta í bókfærð og framtalin vörukaup og vörusölu á árum þeim, sem hér skipta máli. Hins vegar kvaðst hann ekki vita um, hve háar

fjárhæðir væri að ræða, og hefði hann engin gögn um það í sín-
um fórum.

Ákærði hefur við dómsrannsókn málsins einnig viðurkennt, að nokkuð hafi kveðið að því, að samrækt hafi verið að bókfæra vörukaup til verzlunarinnar í því skyni að sýna veltu hennar lægri en hún var í raun og veru.

Verða nú rakin gögn þau, sem rannsóknardeildin hefur aflað um þessi atriði og komið hafa fram í máli þessu, svo og fram-
burður ákærða og vitna, sem að þeim lúta.

Rannsóknardeildin leitaði eftir upplýsingum um vörusölu frá mörgum viðskiptamönnum ákærða (húsgagnaframleiðendum) til hans á árunum 1963 og 1964 og bar þær upplýsingar, sem feng-
ust á þann hátt, saman við það, sem í bókhaldi ákærða er fært um vörusölu frá þessum aðiljum. Kom við þetta í ljós, að í bók-
haldi ákærða voru ýmist ekki bókfærð nein vörukaup frá þeim
eða þá mun minni en þeir töldu verið hafa.

Þá kannaði rannsóknardeildin víxlasþjaldskrá banka yfir keypta víxla, samþykkt af ákærða, á árunum 1963 og 1964. Bar deildin síðan gögn þau, sem þannig fengust, saman við bók-
færða vörukaupareikninga í bókhaldi ákærða. Telur rannsóknar-
deildin, að með þessum samanburði megi fá upplýsingar um óbókfærð vörukaup, og er þá gert ráð fyrir, að útgefandi víxils
sé seljandi vöru, þ. e. að ákærði hafi samþykkt víxilinn til greiðslu á vöru, er hann hafi keypt af útgefandanum, sem síðan hafi selt víxilinn í banka.

Hér fara á eftir töflur yfir þær upplýsingar, er rannsóknar-
deild ríkisskattstjóra hefur aflað með þeim hætti, sem nú var frá greint. Í töflu 1 greinir frá vörukaupum á árinu 1963. Eru fyrst (A) tilgreindir vöruseljendur til ákærða samkvæmt upp-
lýsingum seljenda, athugun á bókhaldi þeirra og óbókfærðum reikningum í fórum ákærða. Er getið nafns seljanda, hve mikil vörukaupin hafi verið samkvæmt bókhaldi ákærða, hve mikil samkvæmt öðrum upplýsingum og loks mismunar þessa tveggja. Síðan (B) eru tilgreindir víxlar, samþykktir af ákærða samkvæmt spjaldskrám banka, nafn útgefanda, hve mikil vörukaup frá út-
gefanda ákærði hefur bókfært, síðan samanlögð fjárhæð víxlanna og loks mismunurinn.

Tafla 2 sýnir samsvarandi samanburð um árið 1964. Þar er enn fremur tekinn inn einn liður af öðru tagi, varðandi viðskiptin við Svein Birgi Ágústsson. Þeim viðskiptum verður lýst síðar.

Tafla 1

Árið 1963.

A. Samanburður á vörukaupum samkvæmt upplýsingum seljenda og bókfærðum vörukaupum framteljanda.

Seljendur:	Vörukaup skv. bókhaldi	Vörukaup skv. seljendum	
Einir h/f, húsg.vst., Kaupvangs- str. 18, Ak.	kr. 0.00	kr. 341.907.00	kr. 341.907.00
Valbjörk h/f, Glerárgötu 28, Ak. . .	— 0.00	— 200.819.00	— 200.819.00
Lárus Sigurgeirsson, Fálkagötu 30, Rvík	— 0.00	— 56.275.00	— 56.275.00
Óli Þorbergsson, Dunhaga 13, Rvík	— 0.00	— 336.700.00	— 336.700.00
Bjarni Guðlaugsson, Rvík	— 0.00	—	— 80.250.00
			Kr. 1.015.951.00

B. Samþykktir víxlar (vöruvixlar) af framteljanda samkvæmt víxlasþjaldskrár bankanna og bókfærð vörukaup hjá framteljanda, sbr. nánar hér að framan.

Seljandi/útgefandi:	Vörukaup skv. bókhaldi	Samþ. af framtelj.	
Birgir Ágústsson, Brautarholti 6, Rvík	kr. 343.001.00	kr. 946.840.00	kr. 603.839.00
Húsg.vst. Ingvars og Gylfa, Bogahl. 15, Rvík	— 15.050.00	— 46.725.00	— 31.675.00
Sveinn Guðmundsson, Sogavegi 192, Rvík	— 232.201.00	— 575.178.00	— 342.977.00
Árni Guðjónsson, Háaleitis- braut 49, Rvík	— 0.00	— 14.125.00	— 14.125.00
Benedikt Björnsson, Köldu- kinn 18, Hf.	— 0.00	— 59.850.00	— 59.850.00
Flugmó h/f, Selási 3, Rvík . .	— 0.00	— 127.989.00	— 127.989.00
Guðbrandur Benediktss., Rvík	— 0.00	— 12.425.00	— 12.425.00
Jón J. Jakobsson, Skipasundi 42, Rvík	— 0.00	— 47.852.00	— 47.852.00
Ragnar Haraldsson, Langa- gerði 58	— 0.00	— 247.030.00	— 247.030.00
Steinar Jóhannesson, Skógar- gerði 6, Rvík	— 0.00	— 243.089.00	— 243.089.00
			Kr. 1.730.851.00
			Kr. 2.746.802.00

Tafla 2

Árið 1964.

A. Samanburður á vörukaupum samkvæmt upplýsingum seljanda og bókfærðum vörukaupum framteljanda.

Seljendur:	Vörukaup skv. bókhaldi	Vörukaup skv. seljendum	Mismunur
Ásbjörn Ólafsson, Grettisg.			
2, Rvík	kr. 55.809.00	kr. 81.334.00	kr. 25.525.00
Dúna h/f, Auðbrekku 49,			
Kópavogi	— 327.078.00	— 448.598.00	— 121.520.00
Einir h/f, húsg.vst. Kaup-			
vangsstr. 19, Ak.	— 0.00	— 247.557.00	— 247.557.00
Híbýlaprýði h/f, Hallar-			
múla, Rvík	— 92.437.00	— 386.267.00	— 293.830.00
Húsg.verkst. Þorst. Sig.,			
Grettisg. 13 A, Rvík	— 20.750.00	— 43.750.00	— 23.000.00
Íslensk húsgögn h/f, Auð-			
brekku 53, Kópav.	— 221.796.00	— 239.546.00	— 17.750.00
Ólafur L. Kristjánsson,			
Skipasundi 77, Rvík	— 0.00	— 11.600.00	— 11.600.00
Pétur Snæland h/f, Vestur-			
götu 71, Rvík	— 262.811.00	— 337.022.00	— 74.211.00
Ragnar Björnsson, Dals-			
hrauni 6, Hf.	— 0.00	—	— 82.200.00
Sólargl., Edwin Árnason,			
Lindarg. 25, Rvík	— 0.00	— 5.293.00	— 5.293.00
Trésmiðjan Viðir h/f,			
Laugavegi 166, Rvík	— 0.00	— 348.810.00	— 348.810.00
Valbjörk h/f, Glerárgötu			
28, Ak.	— 0.00	— 583.342.00	— 583.342.00

 Kr. 1.834.638.00

Birgir Ágústsson, Brautarholti 6, mismunur á endurrituð-

um sölunótum og frumnótum, sbr. meðfylgjandi skrá .. — 1.236.734.00

 Kr. 3.071.372.00

B. Samþykktir víxlar (vöruvixlar) af framteljanda skv. víxla-
spjaldskránni bankanna og bókfærð vörukaup hjá framteljanda,
sbr. nánar hér að framan.

Seljandi/útgefandi:	Vörukaup skv. seljendum	Samþ. vixlar af framtelj.	Mismunur
Sveinn Guðmundsson, Soga- vegi 92, Rvík	kr. 43.280.00	kr. 383.580.00	kr. 340.300.00
Arni Guðjónsson, Háaleitis- braut 49, Rvík	— 0.00	— 47.840.00	— 47.840.00
Benedikt Björnsson, Köldu- kinn 18, Hf.	— 0.00	— 45.150.00	— 45.150.00
Dagbjartur Stígsson, Þing- holti-str., Rvík	— 0.00	— 5.520.00	— 5.520.00
Flugmó h/f, Selási 3, Rvík . .	— 0.00	— 170.992.00	— 170.992.00
Guðbrandur Benediktss., Rvík —	— 0.00	— 17.325.00	— 17.325.00
Magnús Guðmundsson, Lang- holti-sv. 62, Rvík	— 0.00	— 15.600.00	— 15.600.00
Ragnar Haraldsson, Langa- gerði 58, Rvík	— 0.00	— 273.620.00	— 273.620.00
Steinar Jóhannsson, Skógar- gerði 6, Rvík	— 0.00	— 467.660.00	— 467.660.00

Mismunur á bókf. vöruk. og vixlum kr. 1.384.007.00

Heildarmismunur skv. framanrituðu kr. 4.453.379.00

Ákærði hefur verið spurður um þau atriði, sem fram koma í töflum 1—2. Hann hefur kannast við það, að hann hafi á árinu 1963 átt viðskipti við aðilja þá, er í töflu 1 A greinir. Ekkert kveðst hann muna um það, hve miklum fjárhæðum viðskipti þessi hafi numið, en ekki sér hann ástæðu til þess að vefengja hinar framkomnu upplýsingar um það. Einungis hefur hann getið þess um viðskiptin við mann þann, sem í töflunni er nefndur Bjarni Guðlaugsson, að þar sé um að ræða mann að nafni Björn Kjartansson, og kveðst ákærði aldrei hafa fengið nema helming af þeirri vöru, sem um var að ræða. Hins vegar hafi hann orðið að greiða víxil, sem hann hafði samþykkt fyrir kaupverði allrar vörunnar, og síðar orðið að leita aðstoðar lögmanns til þess að fá hlut sinn réttan gagnvart Birni.

Samkvæmt framburði Björns Kjartanssonar húsgagnasmiðs, Meðalholti 17, er hér um að ræða viðskipti við hann, en undirskrift hans á reikningi til Skeifunnar hefur verið mislesin. Kveðst Björn hafa selt ákærða vöru þá, sem í reikningnum greinir.

Viðskiptin við Eini h/f eru í töflu 1 A tilfærð samkvæmt reikn-

ingsyfirliti, sem rannsóknardeildin hefur haft undir höndum. Viðskiptin við Valbjörk h/f, Lárus Sigurgeirsson og Óla Þorbergsson eru tilgreind samkvæmt skriflegum upplýsingum, sem aðiljar þessir létu rannsóknardeildinni í té úr bókhaldi sínu.

Um vörukaup þau á árinu 1964, sem talin eru í töflu 2 A, segir ákærði, að hann kannist við þá aðilja, sem þar eru taldir, og að hann hafi keypt af þeim vörur. Hins vegar telur hann sig ekkert vita, hversu mikil þau viðskipti hafi verið, og getur hann ekkert um þær tölur sagt, sem taflan geymir. Hann hefur getið þess eins, að viðskiptin við Víði h/f muni hafa farið fram í árslok 1964 og eigi verið bókfærð fyrr en á árinu 1965, enda hefði greiðsla ekki farið fram fyrr.

Um upplýsingar þær, sem tafla 2 A er reist á, er það að segja, að viðskiptin á árinu 1964 við Ásbjörn Ólafsson, Dúnu h/f, Eini h/f, Húsgagnaverkstæði Þorsteins Sigurðssonar, Íslenzk húsgögn h/f, Ólaf L. Kristjánsson, Pétur Snæland h/f, Edwin Árnason, Trésmiðjuna Víði h/f og Valbjörk h/f eru tilgreind samkvæmt skriflegum upplýsingum, sem þessir aðiljar létu rannsóknardeildinni í té, viðskiptin við Ragnar Björnsson eru tilfærð samkvæmt óbókfærðum reikningum, sem fundust meðal bókhaldsgagna ákærða, og viðskiptin við Híbýlaprýði h/f samkvæmt athugun rannsóknardeildarinnar á bókhaldi þess fyrirtækis.

Þegar ákærði var spurður um víxlaviðskipti þau, sem í töflum 1—2 (B) greinir, kannaðist hann við víxla þessa og kvað yfirleitt hægt að gera ráð fyrir, að þeir væru greiðsla fyrir keyptar vörur. Þó væri ekki svo í öllum tilvikum. Sumir víxlarnir kynnu að vera framlengingarvíxlar. Þá hefði komið fyrir, að hann hefði skipzt á víxlum við einhverja af þessum aðiljum, þ. e. fyrir víxil, sem hann hefði samþykkt og afhent aðilja, hefði hann í staðinn fengið víxil, sem sá aðili hefði samþykkt. Báðir hefðu síðan selt víxlana og fengið þannig lánsfé í hendur. Enn nefndi ákærði eitt atriði um, að víxill sýndi ekki vörukaup. Hann hefði t. d. samið um kaup á húsgögnum fyrir 200 þús. kr. og samþykkti 100 þús. kr. víxil sem fyrirframgreiðslu upp í kaupin. Þegar varan hefði svo verið afhent, hafi hann svo samþykkt víxil fyrir allri fjárhæðinni, en seljandi sjálfur séð um greiðslu á fyrri víxlinum.

Ákærði hefur ekki tilgreint nein ákveðin dæmi um framlengingarvíxla, skiptivíxla eða þess konar tilvik, er frá var greint í næstu málsgrein hér að ofan. Hann hefur skýrt svo frá í dómi, að hann geti fallizt á, að yfirleitt sýni víxlar þessir vörukaup frá útgefendum víxlanna.

Útgefendur víxlanna hafa komið fyrir dóm og borið vitni, og verða nú vætti þeirra rakin.

Vitnið Ingvar Þorsteinsson, sem rekur húsgagnavinnustofu í félagi við Gylfa Einarsson, telur, að víxlaviðskiptin 1963 (tafla 1 B) sýni greiðslur frá Skeifunni fyrir vörur, keyptar af vinnustofunni. Hann kveðst þó ekki geta fortakið, að ákærði hafi ekki einhvern tíma samþykkt víxil handa honum í greiðaskyni við hann, en altítt sé í þessari starfsgrein, að menn skiptist þannig á víxlum til að afla sér rekstrarfjár. Ingvar minnst þess þó ekki, að hann hafi skipzt þannig á víxlum við ákærða.

Vitnið Sveinn Guðmundsson húsgagnasmiður, Sogavegi 192, kveðst hafa umrædd ár selt ákærða töluvert af vörum, sérstaklega annað árið. Hann kveður þó víxilfjárhæðir þær, sem töflurnar tilgreina, ekki gefa rétta hugmynd um vörusölu hans til ákærða. Hann og ákærði hafi gert töluvert að því að skiptast á víxlum til þess að afla sér rekstrarfjár. Sveinn kveður víxla þá, er hann fékk frá ákærða, yfirleitt hafa verið til skamms tíma og verið endurnýjaðir aftur og aftur. Ekki hefur Sveinn getað tilgreint neinar tölur um vörusölu sína til ákærða, enda kveðst hann ekkert bókhald hafa haft.

Vitnið Árni Guðjónsson húsasmiður, Sólvallagötu 41, virðist vera sá maður, sem tilgreindur er í töflum 1 og 2 sem Árni Guðjónsson, Háaleitisbraut 49, kveðst aldrei hafa átt nein viðskipti við ákærða og aldrei selt í banka víxil, samþykktan af honum. Árni Guðjónsson, Sólvallagötu 41, kveðst dálítið hafa fengið við húsgagnasmið og hafa selt ákærða vörur. Hann kveðst hafa selt í bönkum víxla, samþykkt af ákærða. Hann man ekki fjárhæð víxla þessara, en neitar ekki, að þær séu rétt tilgreindar í töflunum. Árni kveðst einvörðungu hafa fengið víxla frá ákærða sem greiðslu fyrir vörur.

Vitnið Benedikt Björnsson húsgagnasmiður, Goðatúni 32 í Garðahreppi, kveðst hafa selt ákærða vörur og fengið þær greiddar með víxlum, svo sem tíðkanlegt sé. Hann kveðst hafa selt víxla frá ákærða í bönkum og vefengir ekki, að töflurnar séu réttar að þessu leyti. Kveður hann víxla þessa að miklu leyti hafa verið greiðslu fyrir vörur, en þó hafi komið fyrir, að hann og ákærði hafi skipzt á víxlum. Ekki hefur Benedikt þó talið sig vita, hve oft það hafi komið fyrir né hversu mikilli fjárhæð slíkir víxlar hafi numið. Hann hefur ekki getað tilgreint, hversu mikil viðskipti hann hafi átt við Skeifuna árin 1963 og 1964.

Vitnið Pétur Filippusson, Bugðulæk 6, framkvæmdastjóri fyrir Flugmó h/f, sem hefur m. a. með höndum framleiðslu á húsgögnum, segir fyrirtæki sitt hafa átt viðskipti við Skeifuna, m. a. 1963, en árið 1964 telur hann ekki hafa verið um viðskipti að ræða og hafi það stafað af ágreiningi um afslátt. Er Pétri var bent á sölu Flugmó h/f á víxlum, samþykktum af ákærða, sagði hann, að hann hefði gert talsvert að því að skiptast á víxlum við ákærða og muni víxlasalan 1964 svo til komin, en einnig geti verið, að Flugmó h/f hafi eignast víxla frá ákærða í öðrum viðskiptum. Þrátt fyrir áskoranir og loforð um að kanna í bókum fyrirtækis síns, hversu miklu vörusala til Skeifunnar hafi numið umrædd ár, hefur Pétur ekki fengið til að gefa neinar skýrslur um þetta.

Vitnið Guðbrandur Benediktsson iðnverkamaður, Gnoðavogi 50, kveðst hafa starfað á húsgagnaverkstæði, en gripið í það í tómstundum sínum að smíða sjálfur húsgögn og selja. Kveðst hann hafa átt nokkur viðskipti við ákærða og sé öruggt, að víxlar þeir, samþykktir af ákærða, sem hann hefur selt í bönkum, hafi verið greiðsla frá ákærða fyrir vörur.

Vitnið Jón Jörunds Jakobsson húsasmíðameistari, Laugarnesvegi 102, kveðst hafa selt Skeifunni vörur, m. a. á árinu 1963. Kveður Jón vafalaust, að víxlar þeir, sem hann seldi í bönkum það ár og samþykktir eru af ákærða, hafi í öllum tilvikum verið greiðsla fyrir vörur, en ekki kveðst hann nú geta sagt um, hve miklu vörusala hans til ákærða það ár hafi numið. Hann kveðst aldrei hafa skipzt á víxlum við ákærða. Hann hefur tekið fram, að það sé hugsanlegt, að hann hafi tekið við víxlum sem greiðslu fyrir vörur, þótt víxlarnir hafi verið samþykktir af öðrum en greiðanda.

Vitnið Ragnar Haraldsson húsgagnasmiður, Langagerði 58, telur, að víxlar þeir, sem hann hefur selt í bönkum 1963 og 1964 og samþykktir eru af ákærða, hafi að mestu leyti verið „skiptivíxlar“. Hann hafi staðið í byggingu 1963 og ákærði hafi af greiðasemi við hann samþykkt víxla, sem hann kveðst svo hafa getað selt í bönkum. Á móti kveðst Ragnar hafa samþykkt víxla, er ákærði hafi fengið í hendur sem tryggingu. Ragnar kveðst hafa séð um greiðslu á víxillánum þessum. Ragnar kveðst hafa selt ákærða vörur árið 1964 fyrir eitthvað á annað hundrað þúsund krónur. Ekki hafa fengið neinar greinilegri skýrslur af Ragnari um viðskipti hans við ákærða, þótt honum væri gefinn frestur til að kanna í gögnum sínum viðskiptin við ákærða.

Vitnið Steinar Jóhannsson vélvirki, Skógargerði 6, framleiðir húsgögn úr stáli. Hann kveðst hafa selt ákærða talsvert af vörum. Víxlar þeir, sem hann hafi selt í bönkum og ákærði hefur samþykkt, séu að mestu leyti vöruvíxlar, sem ákærði hafi greitt vörur með. Þó kveður hann það hafa komið fyrir, að hann hafi skipzt á víxlum við ákærða. Ekki getur hann þó tilgreint, hversu oft það hafi komið fyrir né hve mikilli fjárhæð slíkir víxlar hafi numið. Þá hefur Steinar borið það, að fyrir hafi komið, að hann hafi fengið greiðslu frá öðrum aðiljum en ákærða með víxlum, sem ákærði hafði samþykkt. Loks segir Steinar, að það hafi borið við, að ákærði framlengdi víxilskuldir, fengið Steinar til að gefa út nýjan víxil, sem hann (ákærði) hafði samþykkt, og notað hann til að greiða eldri víxilskuld eða hluta hennar. Ekki hefur Steinar getað gefið greinilegri skýrslur um vörusölu sína til ákærða né viðskipti við hann að öðru leyti, en hann kveður bókhald sitt hafa verið mjög ófullkomið á þessum tíma. Hann segir, að eftir að ákærði varð að afhenda bókhald sitt, hafi hann beðið sig að eyðileggja allar nótur yfir vörusölu til sín, og hann kveðst af kjánaskap hafa orðið við þeirri beiðni. Ákærði hefur mótmælt þessum framburði Steinars.

Vitnið Dagbjartur Stígsson húsgagnasmiður, Stykkishólmi, kveðst hafa selt ákærða dálítið af listiðnaðarvörum úr tré og muni víxill sá, sem hann hefur selt í banka 7. nóvember 1964 og ákærði hefur samþykkt, að fjárhæð kr. 5.520.00, vera greiðsla fyrir þær vörur, enda séu þetta einu viðskiptin, sem hann hafi átt við ákærða.

Vitnið Magnús Guðmundsson húsgagnasmiður, Langholtsvegi 62, kveðst hafa átt lítils háttar viðskipti við ákærða, en kveðst þó ekki muna sérstaklega eftir viðskiptum árið 1964. Um þá tvo víxla, samþykktu af ákærða, sem hann er talinn hafa selt í bönkum 1964, segir hann, að þar sé sennilega um vöruvíxla að ræða. Hann aftekur, að hann hafi nokkru sinni samþykkt víxil í greiðaskyni við ákærða, sem hann kveðst ekki þekkja að ráði.

Ákærði átti mikil viðskipti við Svein Birgi Ágústsson húsgagnasmíðameistara, sem rekur trésmiðju að Brautarholti 6 hér í borg. Er það samhljóða framburður ákærða og Sveins Birgis, að á árinu 1964 var sá háttur hafður á í viðskiptum þeirra, að þegar vara var afhent til ákærða, var ritaður sölureikningur, þar sem verð vörunnar var skráð með smásöluverði. Mánaðarlega fékk ákærði reikning yfir úttekt sína og greiddi reikninginn, þ. e. smásöluverðið að frádregnum 25%. Eftir það fékk Sveinn Birgir

aftur í hendur mánaðarreikninginn ásamt sölureikningum þeim, sem honum fylgdi. Lét hann svo rita nýjan mánaðarreikning og sölureikninga, sem sýndu miklu minni viðskipti en hinir réttu reikningar. Þessa nýju reikninga fékk ákærði svo og færði bók-haldið samkvæmt þeim. Báru hinir nýju reikningar sömu númer og hinir fyrri, en Sveinn Birgir kveðst í ársbyrjun 1964 hafa látið prenta í tveimur upplögum reikninga með númeraröðinni 0001 til 4000 í því skyni að nota þá við tvenns konar skráningu, sem nú var lýst. Rannsóknardeildinni tókst að hafa upp á tölu-verðu af hinum upprunalegu sölureikningum frá febrúar til des-ember 1964, og virðast allir reikningar frá tímabilinu apríl til desember hafa fundizt. Þegar þessir upprunalegu sölureikningar eru bornir saman við reikninga þá, sem fundust í bókhaldi ákærða, sést, að hve miklu leyti vörukaup ákærða frá Sveini Birgi Ágústssyni á tímabilinu apríl—desember 1964 eru rangfærð. Er saman-burð um þetta að finna á töflu 3.

Tafla 3

Viðskipti verzl. Skeifunnar og trésmiðju Birgis Ágústssonar
apríl—desember 1964.

Nóta nr.	Dags.	Upphæð frumnótu	Upphæð endurritunar- nótu í bókh. Skeifunnar
915	9/4	kr. 51.180.00	kr. 1.500.00
983	20/4	— 39.465.00	— 600.00
1020	28/4	— 27.760.00	— 750.00
1088	13/5	— 48.320.00	— 1.180.00
1094	13/5	— 20.470.00	— 300.00
1119	21/5	— 30.240.00	— 1.700.00
1145	26/5	— 17.520.00	— 850.00
1150	27/5	— 31.600.00	— 600.00
1204	9/6	— 24.720.00	— 1.180.00
1206	10/6	— 21.845.00	— 300.00
1222	12/6	— 21.040.00	— 2.360.00
1262	25/6	— 55.560.00	— 4.720.00
1283	30/6	— 21.520.00	— 1.500.00
1306	6/7	— 42.100.00	— 2.180.00
1313	7/7	— 30.060.00	— 3.360.00
1332	14/7	— 35.445.00	— 2.320.00
1341	15/7	— 103.040.00	— 7.120.00
1369	23/7	— 67.320.00	— 1.880.00

Nóta nr.	Dags.	Upphæð frumnótu	Upphæð endurritunar- nótu í bókh. Skeifunnar
1411	31/7	kr. 32.620.00	kr. 2.180.00
1436	7/8	— 50.700.00	— 2.680.00
1454	12/8	— 76.070.00	— 7.760.00
1519	26/8	— 80.000.00	— 10.880.00
1535	31/8	— 39.980.00	— 1.500.00
1540	1/9	— 32.880.00	— 1.580.00
1544	3/9	— 18.900.00	— 3.760.00
1585	9/9	— 48.520.00	— 7.760.00
1711	24/9	— 10.220.00	— 1.880.00
1737	28/9	— 21.980.00	— 2.180.00
1776	2/10	— 52.900.00	— 2.560.00
1857	8/10	— 21.860.00	— 2.680.00
1891	13/10	— 33.160.00	— 940.00
1892	13/10	— 18.480.00	— 150.00
1914	16/10	— 39.185.00	— 390.00
1928	19/10	— 44.360.00	— 4.980.00
1953	22/10	— 20.330.00	— 2.680.00
1992	27/10	— 57.860.00	— 2.560.00
1995	27/10	— 39.900.00	— 2.560.00
2076	5/11	— 18.480.00	— 1.880.00
2107	10/11	— 15.120.00	— 1.880.00
2176	19/11	— 14.640.00	— 1.500.00
2223	24/11	— 94.000.00	— 9.420.00
2244	27/11	— 24.684.00	— 1.800.00
2303	4/12	— 52.050.00	— 1.880.00
2334	8/12	— 63.490.00	— 1.595.00
2352	10/12	— 42.180.00	— 9.620.00
2521	22/12	— 22.320.00	— 1.460.00

 Kr. 1.776.074.00

 Kr. 127.095.00

Mismunur — 1.648.979.00

 ÷ 25% afsláttur frá útsöluverði .. kr. 412.245.00

 Undandregin vörukaup apríl—des. kr. 1.236.734.00

Bókfærð vörukaup á sama tíma .. — 450.650.00

 Heildarvörukaup apríl—des. 1964

sem næst kr. 1.687.384.00

Auk reikninga þeirra, sem taldir eru á töflu 3, en það eru þeir reikningar, sem ákæra tekur til, hafa komið fram 3 endurritaðir reikningar frá því í febrúar og marz 1964 og 7 endurritaðir reikningar frá tímabilinu janúar—apríl 1965. Ekki verður hér gerð frekari grein fyrir þessum reikningum, þar sem ákæra tekur ekki til þeirra.

Fram hefur komið, að eldsvoðar höfðu orðið í trésmiðju Sveins Birgis Ágústssonar, og höfðu skjöl farið þar forgörðum. Hafa ekki fundizt gögn, er sýni það, að reikningar hafi verið endurritaðir með framangreindum hætti fyrir 1964.

Mánaðarreikningar Sveins Birgis Ágústssonar til Skeifunnar árið 1963 sýna vörukaup að fjárhæð kr. 343.001.00 (sbr. töflu 1), en þar kemur einnig fram, að Birgir hefur á árinu selt í banka víxla, samþykkt af ákærða, að fjárhæð samtals kr. 946.840.00, og bendir það til þess, að vörukaupin hafi verið miklu meiri en bókhaldið sýnir. Áður var frá því greint, hvað ákærði hafði að segja um víxla þá, sem hann hafði samþykkt, og hvað ráða mætti af þeim um vörukaup ákærða frá seljendum víxlanna. Sakir sjúkleika Sveins Birgis Ágústssonar við rannsókn máls þessa var ekki hægt að taka af honum rækilega vitnaskýrslu, og hefur þetta atriði ekki verið borið undir hann. Hins vegar hefur Sveinn Birgir í skýrslu, sem hann gaf rannsóknardeildinni og hann hefur fyrir dómi lýst rétta, viðurkennt, að hann hafi látið rita tvenns konar reikninga um vörusölu sína til ákærða 1964 og fram á árið 1965, sem áður hefur verið lýst.

Í bókhaldi ákærða finnst ekkert bókað um erlend vörukaup verzlunar ákærða, en fram hefur komið, að hann muni eitthvað hafa flutt inn af vörum. Ákærði segir, að innflutningur hans á þessum árum hafi verið mjög óverulegur. Kveðst hann muna eftir tveimur vörusendingum, er hann hafi fengið að utan, lömpum frá Ítalíu og skrautvörum frá Danmörku. Ákærði segir sig minna, að kaupverð vörunnar frá Danmörku hafi verið um 2 þúsund danskar kr., en að öðru leyti hefur hann ekkert getað sagt um verðmæti þeirra vara, er hann flutti inn.

Ákærði hefur viðurkennt, að vörusala í verzlun hans hafi ekki verið bókfærð að fullu. Hann hefur hins vegar vikizt undan því að segja neitt ákveðið um það, hversu mikið hafi kveðið að undanskoti á vörusölu, og er hann var um það spurður, hvort því hefði verið hagað með hliðsjón af þeim undandrætti á vörukaupum, er lýst hefur verið hér að framan, kvað hann þetta allt hafa verið óskipulagt og laust í reipunum.

Samkvæmt skýrslu rannsóknardeildarinnar kom í ljós við könnun á bókhaldi og gögnum ákærða, að undan hafði verið felld að bókfæra 1963 sölu frá 2 umboðsmönnum ákærða að fjárhæð samtals kr. 243.075.00, og 1964 hafði ekki verið fært í bækur uppgjör yfir 2 söluferðir út á land, en sala samkvæmt þeim nam kr. 457.884.00. Í skýrslunni er á það bent, að undanskot á vörusölu hljóti að hafa verið miklu meira, og sjáist það á vörukaupum þeim, sem haldið hafi verið utan við bókhald. Hljóti vörusölu að hafa verið skotið undan bókhaldi að sama skapi.

Við könnun rannsóknardeildarinnar á gögnum þeim, sem fundust hjá ákærða, kom í ljós, að í dagbók Skeifunnar árið 1965 var bókfærð sala kr. 10.197.207.00, en í sölubók, sem einungis hafði verið færð til loka septembers, var bókfærð sala kr. 6.081.885.00. Enn fremur fundust gögn um söluferðir út á land, og hafði vörusala í þessum ferðum numið samtals kr. 4.678.753.00, og hafði hún ekki verið bókfærð. Samkvæmt þessu hafði sala 1965 numið kr. 10.197.207.00 + 4.678.753.00, eða samtals kr. 14.875.960.00. Á söluskattskýrslu 1965 hafði ákærði gefið upp þessa sölu:

1.	ársfjórðungur	kr. 1.863.035.00
2.	——	2.206.430.00
3.	——	2.012.420.00
4.	——	6.438.250.00

Alls 1965 kr. 12.520.135.00

Ákærði hefur haft hlaupareikning nr. 229 í Verzlunarbanka Íslands. Hann hefur raunar haft reikning í fleiri bönkum, en kveðst ekki hafa notað neinn, svo að teljandi sé, nema reikning 229. Inn á þann reikning kveður ákærði hafa runnið alla vörusölu, þar á meðal innheimta víxla samkvæmt afborgunarsamningum, en mjög mikið af vörum hefur verið selt þannig. Verzlunarbankinn hefur annast innheimtu þessara víxla. Samkvæmt skýrslu rannsóknardeildarinnar námu innborganir á reikning þennan 1963 kr. ca. 15.200.000.00 og árið 1964 kr. 17.900.000.00. Til samanburðar er þess að geta, að á rekstrarreikningi, sem fylgir skattframtali ákærða 1964, er vörusala 1963 talin hafa numið kr. 6.631.379.98 (þar með talin sala til endurseljenda, kr. 986.787.98), og á rekstrarreikningi, er fylgir framtali 1965, er vörusala 1964 talin kr. 10.395.112.00. Sýna innborganir á hlaupareikning 229 þannig mun hærri innborganir en ákærði telur

vörusölu sína þessi ár. Ákærði hefur gefið þær skýringar á þessu, að inn á reikninginn hafi runnið auk vörusölunnar skyndilán, sem hann hefur þó ekki gert nánari grein fyrir. Einnig hefur hann getið þess, að árið 1964 hafi það stundum komið fyrir, að hann hafi skipzt á tékkum við kunningja sinn í greiðaskyni við hann, þannig að hann hafi látið hann hafa tékka á hlaupareikning 229 og fengið á móti innstæðulausan tékka frá kunningjanum og þann tékka hafi hann mátt sýna til greiðslu eftir einhvern tiltekinn tíma. Ekki hefur ákærði gert neina grein fyrir, hversu mikið hafi að þessu kveðið, og færzt undan að nefna nafn manns þess, sem hér hafi átt hlut að máli.

Af söluskattskýrslum ákærða 1963—1965, en þær eru gerðar ársfjórðungslega, kemur fram, að samkvæmt þeim hefur sala verið langsamlega mest síðasta fjórðung hvers árs. Hefur ákærði kannast við það, að hann hafi yfirleitt gefið upp of litla sölu framan af ári. Til dæmis hafi greiðslur frá umboðsmönnum úti á landi ekki verið gefnar upp fyrr en á skýrslu síðasta ársfjórðungs, enda þótt þær bærust fyrr. Þá segir ákærði, að hann hafi haft bifreið í förum um landið með vörur og hafi vörusala, sem þannig fór fram, ekki verið færð til bókar né gefin upp til söluskatts fyrr en á síðasta ársfjórðungi. Þannig kveðst ákærði hafa skapað sér nokkurn frest á greiðslu söluskatts.

Ákærði kannast einnig við það, að heildarvörusalan, eins og hún kemur fram í bókhaldi og söluskattskýrslum, hafi af ásettu ráði verið sýnd of lítil, og standi það í sambandi við vantalín vörukaup, sem áður var lýst.

Um skeið fékkst ákærði við að taka í umboðssölu notuð húsgögn. Fundust hjá ákærða nokkur gögn um þá starfsemi. Af þeim sást, að brúttósala á notuðum húsgögnum 1964 hafði numið um 300 þús. kr., og náðu nótubækur þær, sem leiddu þetta í ljós, þó ekki nema yfir rúmlega hálft árið. Rannsóknardeildin kveður þessi viðskipti hvergi koma fram í bókhaldi ákærða. Ákærði skýrir svo frá, að hann hafi tekið 20% í sölulaun af notuðum húsgögnum. Þegar slík húsgögn hafi verið seld, hafi söluverðið runnið inn í hina almennu vörusölu. Seljandinn hafi svo fengið vottorð í verzluninni um söluna og hafi hann svo í skrifstofu verzlunarinnar fengið söluverðið greitt að frádregnum umboðs-launum.

Eins og áður var nefnt, taldi ákærði á skattframtali árið 1964, að hann hefði selt vörur til endurseljenda á árinu 1963 að fjárhæð kr. 986.787.98. Segir ákærði, að það hafi komið fyrir, að

hann hafi stundum látið öðrum verzlunum í té vörur til endursölu. Samkvæmt skýrslu rannsóknardeildar kom í ljós, að ákærði taldi meðal vöru til endurseljenda vörur, sem sendar höfðu verið umboðsmönnum ákærða úti á landi, og var verð vara þessara kr. 417.197.00. Er þetta atriði var borið undir ákærða, kvaðst hann ekkert geta um það sagt.

Í skýrslu rannsóknardeildar greinir frá því, að grunsamleg sé færsla á víxlaeign ákærða í efnahagsreikningum hans. Var framtalin víxlaeign hans miðuð við 31. desember 1962 kr. 702.604.00, 31. desember 1963 sama tala, þ. e. kr. 702.604.00, og 31. desember 1964 kr. 1.026.320.00. Er á það bent, að víxlaeignin hafi verið óeðlilega lág, og eftirtektarvert, ef hún hafi staðið nákvæmlega í stað árið 1963. Þá er þess getið, að víxlarnir séu ekki bókfærðir nema birgðabreytingin um áramót.

Ákærði getur enga skýringu gefið á þessu. Hann hefur einungis getið þess, að sleppt hafi verið að telja víxla, sem komnir voru í vanskil, en auk þess hafi 20% verið dregin frá víxilfjárhæðinni til þess að ætla fyrir vanskilum.

Samkvæmt skýrslu rannsóknardeildarinnar var innstæða á hlaupareikningi ákærða nr. 743 í Iðnaðarbanka Íslands hinn 31. desember 1963, kr. 261.096, ekki bókfærð.

Þá er þess getið, að óbókfærðar skuldir, sem nokkuð örugg vitneskja hafi fengizt um, hafi 31. desember 1963 numið kr. 508.097.00 og 31. desember 1964 kr. 751.221.00.

Í skýrslu rannsóknardeildar ríkisskattstjóra er grein gerð fyrir bókhaldi ákærða og hvernig færslu þess hefur verið háttað. Þykir hér verða að taka upp í heild þessa lýsingu á bókhaldinu: „Framteljandi er bókhaldsskyldur, sbr. 1. og 2. gr. laga nr. 62/1938 um bókhald. Samkvæmt því, sem vitað er, hefur hann notað eftirtaldar bækur við bókhald sitt:

1. Sölubók. Bók þessi er innbundin og tölusett. Í hana er færð vörusalan, en ekki daglega. Sjá síðar.
2. Sjóðdagbók. Bókin er lausblaðadálkabók (Kalamazoo) með ótölusettum blöðum. Fyrirsagnir dálkanna, reikninganna, eru þessar: Sjóður, vörureikningur, bólsturverkstæðið, kostnaður, samþ. víxlar, viðskiptamenn, vextir og söluskattur.
3. Aðalbók, innbundin og tölusett.
4. Viðskiptamannabók.

1. *Sölubók.* Í hana er færð dagleg sala í verzluninni gegn staðgreiðslu svo og víxilinnheimtur og önnur innheimt sala gegn gjaldfresti. Framteljandi hefur talið, að bókin sé færð eftir á,

1—2 mánuði, en þar til hún sé færð, sé salan skráð á lausa miða. Þegar bókin var afhent um 10. janúar s.l., hafði aðeins verið í hana færð sala til septemberloka 1965. Aðrar innborganir í sjóð svo og allar útborganir úr sjóði eru hvergi skráðar jafnóðum og þær eiga sér stað daglega. Niðurstaða sölubókar fyrir hvern mánuð sér er síðan færð í sjóðdagbók.

Samkvæmt því, sem fram kemur annars staðar í skýrslu þessari og viðurkennt er af framteljanda, þá er salan ranglega tilfærð í sölubókinni. Virðist augljóst, að þar skakki verulegum fjárhæðum.

2. *Hlaupareikningar.* Framteljandi hafði hlaupareikning nr. 229 við Verzlunarbancann h/f. Hann hefur upplýst, að nær allar greiðslur vegna verzlunarinnar hafi farið fram með ávísunum á þennan reikning. Virðist þetta koma vel heim við útskrift bankans af reikningnum, en útskriftin fyrir árið 1964 er 48 bls. og fyrir árið 1963 44 bls. Á hverri bls. útskriftarinnar eru á að gizka 40 færslur úttektarmegin. Ennfremur hafði framteljandi hlaupareikning nr. 743 í Iðnaðarbankanum h/f. Þennan reikning notaði framteljandi aftur á móti lítið. Hvorugur þessara reikninga er færður í bókum framteljanda að því undanskildu, að færður er, miðað við árslok 1964, reikningsmunur á hlaupareikningi nr. 743, sem er skuld reikningshafa að fjárhæð kr. 302.083.04. Látið er hjá líða að færa innistæðu á hlr. 743 í árslok 1963, kr. 261.096.00. Eru því hvorki færðar sérstaklega innborganir né útborganir af þessum reikningum.

Af framanskráðu er ljóst, að framteljandi hefur ekki haldið neina sjálfstæða sjóðbók aðra en sjóðreikninginn í sjóðdagbókinni, sem er ótölusett lausblaðabók, eins og fyrr greinir. Engin skráning á sjóðgreiðslum fer fram samtímis því, sem þær eiga sér stað. Sleppt er að bókfæra sérstaklega inn- og útborganir af hlaupareikningunum. Þessi háttur, að viðhafa ekki réttar umbókunarreglur, að því er snertir greiðslureikninga, er nauðsynlegt skilyrði fyrir því, að unnt sé að framkvæma undandrätt slíkan, sem á sér stað í þessu máli. Verður vart lögð of mikil áherzla á þýðingu þess, að haldnar séu reglur bókhaldslaga og góðrar bókhandsvenju um rétta bókun inn- og útborgana.

3. *Víxlareikningur.* Eins og fram kemur annars staðar í greinargerð þessari, er vörusölu framteljanda svo háttað, að hún fer ýmist fram gegn staðgreiðslu eða selt er gegn gjaldfresti og með eignarréttarfyrirvara, og samþykkir þá kaupandi jafnframt víxil eða víxla fyrir eftirstöðvum söluverðsins. Salan gegn gjaldfresti

og víxlanir eru þá eigi bókfærðir, fyrr en þeir greiðast. Framteljandi hefur talið, að um áramót séu víxlabirgðirnar taldar og bókfærðar, sbr. þó nánar sem áður segir um þetta. Breyting á víxlabirgðunum — aukning þeirra eða rýrnun — kemur þannig aðeins fram um áramót. Þessi háttur á færslu víxlareikningsins virðist ekki samrýmast bókhaldslögum, en hann er einn af þeim yfirlitsreikningum, sem talinn er í 8. gr.

4. *Einkaúttekt* framteljanda á árinu 1963 er tilfærð á höfuðstólsreikningi kr. 52.188.00, og er þá meðtalin áætluð einkaafnot af bifreið, kr. 10.500.00. Árið 1964 var úttektin uppfærð á kr. 116.452.00. Á árinu 1963 er úttektin færð ársfjórðungslega eftir á í sjóðdagbók samkvæmt miðum, sem tilbúnir virðast vera í sambandi við færsluna. Úttektin 1964 er færð í sjóðdagbók eftir árið og sundurliðast þannig:

Opinber gjöld	kr. 41.703.00
Sama	— 28.249.00
Þátttaka í rekstri bifr.	— 11.500.00
Úttekið af eiganda	— 35.000.00

Samtals kr. 116.452.00

Fyrir færslunni „Úttekið af eiganda“ er ekkert fylgiskjal. Úttektarfjárhæðirnar virðast sumar hverjar a. m. k. einungis byggðar á ágizkun, enda t. d. engar skráningar farið fram á einkaúttekt framteljanda af hlaupareikningi nr. 229, sbr. skýrslu hans þar um.

Þess ber að gæta, að ýmis viðskipti framteljanda eru ekki færð í bókhald hans, svo sem t. d. húsbygging, húsakaup og sölur og lántökur ýmsar.

5. *Viðskiptamannabók*. Auk þess sem getið hefur verið um sölufyrirkomulag framteljanda hér að framan, þá hefur hann haft á nokkrum stöðum utan Reykjavíkur umboðsmenn, sem selt hafa fyrir hann í umboðssölu. Viðskipti sín við þessa aðila auk sölu til einnar verzlunar hefur hann fært í sérstaka bók, sem ætlaðt mun til, að gegni hlutverki viðskiptamannabókar. Bók þessi er ekki í neinum tengslum við bókhaldið, hvorki sem undirbók sjóðdagbókar né sem hluti hennar. Afleiðing þessa er m. a. sú, að hluti af sölu viðskiptamanna, sem skráður er í bók þessa, hefur ekki verið færður í sjóðdagbók.

Viðskipti þau, sem hér ræðir um, er skylt að færa í viðskipta-

mannabók, svo sem tilætlunin hefur verið, þótt svona tækist til með hana.

6. *Vörukaup og vörusala*. Eins og boðið er í 1. tölul. 8. gr. laga nr. 62/1938, eru í sjóðdagbók og aðalbók færðir reikningar yfir keyptar og seldar vörur. Um reikninga þessa er það að segja, að fellt hefur verið undan að bókfæra vörukaup og vörusölu í stórum stíl að segja má.

Nokkur grein hefur verið gerð fyrir því á öðrum stað í greinargerð þessari, um hve háar fjárhæðir megi ætla, að þar sé að ræða. Rekstrarreikningur sýnir því alranga mynd af þessum atriðum og þar af leiðandi tekjum framteljanda, að ætla verður. Álíta verður, að þannig sé bókfært til að villa um við álagningu þeirra gjalda, sem á þessa gjaldstofna eru lögð, og enn fremur við álagningu tekjuskatts og útsvars.

7. *Vöntun bókhaldsgagna*. Ljóst er af þeim gögnum, sem framteljandi afhenti til endurskoðunar, svo og þeim gögnum, sem fram komu við húsleit, að nokkuð virðist hafa skort á, að fylgiskjölum hafi verið haldið saman og þau varðveitt, svo sem vera ber.

Má nefna í því sambandi kjölstúfa úr ávísanaheftum, útskriftir af bankareikningum, innleggsnótur á hlaupareikningana, skilagreinar um innheimtu víxla, en nær engin gögn hafa komið fram viðvirkjandi bankaviðskiptum framteljanda.

Svo sem fyrr var sagt, fer vörusalan í verzluninni fram með gjaldfresti, og eru gerðir samningar með eignaréttarfyrirvara um húsgagnasöluna. Mjög lítið af slíkum samningum koma fram. Í sambandi við skráningu vörubirgða komu aðeins fram 2 stílabækur, sem höfðu að geyma nokkurn hluta birgðanna við árslok 1964. Aðrar heimildir um birgðatalningu komu ekki fram.

Þá er þess að geta hér, að miðar þeir, sem frumskráning sölunnar er sögð gerð á, hafa ekki verið varðveittir.

8. *Viðskiptin við Birgi Ágústsson*. Því er lýst á öðrum stað í greinargerð þessari, hvernig viðskiptin við Trésmiðju Birgis Ágústssonar fóru fram. Endurrituðu sölunóturnar voru notaðar sem fylgiskjöl fyrir færslum í sjóðdagbókina, sbr. nánar meðfylgjandi skrár.

9. *Eignir og skuldir utan bókhalds*. Í upphafi 11. gr. laga nr. 62/1938 segir:

„Á efnahagsreikningi séu tilfærðar allar eignir og skuldir hlutaðeiganda, eins og þær eru í lok reikningsins“. Í árslok 1963 koma fram á framtali framteljanda skuldir og eignir, sem eigi

eru færðar í bókum hans, svo sem íbúð, Austurbrún 4, að fasteignamatí kr. 38.713.00, peningar kr. 60.000.00, hlutabréf í 3 hlutafélögum, kr. 112.500.00, og enn fremur skuldir að fjárhæð kr. 667.179.00.

Á árinu 1964 selur framteljandi íbúðina að Austurbrún 4 og byggir hús að Sunnubraut 18, Kópavogi, að kostnaðarverði kr. 1.159.588.64, kaupir auk þess hlutabréf í 2 hlutafélögum að nafnverði kr. 40.000.00 og eignast skuldakröfu að fjárhæð kr. 30.000.00. Engra þessara viðskipta né eigna í árslok er getið í bókhaldi eða efnahagsreikningi. Þá aukast skuldir gjaldanda utan bókhalds um kr. 649.686.02 og eru í árslok kr. 1.316.865.02. Innifalín í skuldum utan bókhalds er skuldin á hlr. 229 við Verzlunarbábankann h/f, og er hún tilfærð í árslok 1964 kr. 693.425.02 og í árslok 1963 kr. 563.140.20.

Að áliti rannsóknardeildar bar gjaldanda að færa þessi viðskipti og eignir og skuldir í bækur sínar. Bókhaldsskýldan er bundin við hann sem einstakling, en ekki verzlunina sem fyrirtæki. Ekki er í lögunum heldur að finna heimild að fella þessi viðskipti undan skráningu í bókhaldi, enda hér verið að breyta einni eign í aðra. Getur þetta því ekki fallið undir venjulegri úttekt á einkareikningi, sem svarar til einkaeyðslu hlutaðeiganda.

10. *Rekstrar- og efnahagsreikningar* eru ekki færðir í löggilta efnahagsbók, enda slík bók ekki til hjá framteljanda. (10. gr. 1. nr. 62/1938)“.

Ákærði hefur greiðlega kannast við það, að bókhald hans hafi ekki verið eins og vera bar. Hafi hann gert sér það fullkomlega ljóst, að svo var og haft lengi hug á að bæta úr því. Það hafi hins vegar dregið á langinn og hafi það ekki verið fyrr en um áramót 1965—66, sem hann hafi fengið viðskiptafræðing til þess að koma lagi á bókhaldið, og telur hann það síðan hafa verið fært lögum samkvæmt.

Ákærði hefur tekið fram, að í þau 13 ár, sem hann hafi rekið verzlun, hafi það aldrei komið fyrir fyrr en nú, að skattayfirvöld forvitnuðust um það, hvernig bókhaldi hans væri háttað. Hafi það leitt til þess, að ákærði hafi orðið hirðulaus um bókhaldið.

III.

Eins og áður segir, gekk ríkisskattaneínd hinn 8. febrúar s.l. frá endurskoðun á álagningu tekju- og eignarskatts á ákærða fyrir gjaldárin 1964 og 1965, aðstöðugjalds fyrir sömu gjaldár og enn fremur álagningu söluskatts fyrir árin 1963, 1964 og 1965.

Er I. kafla ákæru í máli þessu hagað í samræmi við niðurstöður ríkisskattaneftndarinnar. Verður nú greint frá nefndum niðurstöðum nefndarinnar og jafnframt greint frá rökstuðningi ákæruvaldsins fyrir ákæruatriðum þeim, sem hér er um að ræða.

Söluskattur. Á árinu 1963 taldi ákærði fram söluskattskylda vörusölu að fjárhæð kr. 5.644.592.00, og nam söluskattur af þeirri fjárhæð kr. 164.984.00. Ríkisskattaneftnd úrskurðaði, að á þessu ári væri vantalin vörusala kr. 3.100.000.00 og að söluskattur af henni næmi kr. 90.290.00.

Á árinu 1964 taldi ákærði fram vörusölu kr. 10.104.289.19 og söluskatt af henni kr. 517.875.00. Ríkisskattaneftnd telur undandregna sölu hafa numið kr. 4.800.000.00 og söluskatt af fjárhæð þeirri kr. 241.035.00.

Á árinu 1965 taldi ákærði fram söluskattskylda vörusölu kr. 12.520.135.00 og söluskatt af henni kr. 873.491.00. Ríkisskattaneftnd telur undandregna sölu á þessu ári hafa numið kr. 2.355.825.00 og þar af leiðandi undandreginn söluskatt kr. 164.358.00.

Af hálfu ákæruvaldsins er því haldið fram, að þetta mat ríkisskattaneftndarinnar sé óhætt að leggja til grundvallar, þegar meta skal atferli ákærða til refsingar. Er á það bent, að sönnuð hafi verið óbókfærð vörukaup ákærða, og vísað auk viðurkenningar ákærða til þess, sem fram hafi komið um óbókfærð vörukaup frá tilteknum aðiljum og um víxla, samþykkt af ákærða, sem seldir hafa verið í bönkum, og um viðskiptin við Birgi Ágústsson 1964 samkvæmt skjölum, er hafzt hafi upp á. Þá er vikið að innflutningi þeim á vörum, sem ákærði hefur kannast við, en ekki hefur verið færður til bókar. Þá er bent á, að ekkert finnist í bókhaldinu um umboðssölu þá með notaðar vörur, sem ákærði hefur kannast við, og loks, að þó að nokkur könnun hafi farið fram á viðskiptamannahóp ákærða, sé þess ekki að vænta, að hún hafi verið tæmandi, og ekki sé við því að búast, að fengist hafi upplýsingar um öll þau vörukaup, sem undan hafi verið skotið. Skrárnar yfir óbókfærð vörukaup samkvæmt upplýsingum frá tilteknum aðiljum og skrárnar yfir víxlaviðskiptin (töflur 1 og 2 hér að framan) sýni niðurstöðutölur samtals ca. 7.2 millj. kr. Í úrskurðum ríkisskattaneftndar og í ákæru sé gert ráð fyrir, að óbókfærð vörukaup þessi 2 ár hafi ekki numið nema 6.5 millj. kr. og sé þannig í öryggisskyni dregin frá ofangreindri tölu um 10% og ekki gert neitt álag fyrir innfluttum vörum eða óbókfærðum vörukaupum frá öðrum en í nefndum skráð greinir.

Þegar ríkisskattanefnd hefur áætlað vörusölu 1963 kr. 3.100.000.00 og 1964 kr. 4.800.000.00, komi í ljós, að gert sé ráð fyrir meðalálagningu á seldar vörur 1963 ca. 28% og 1964 ca. 29%. Í úrskurði ríkisskattanefndar um tekjuskatt ákærða er frá því greint, að á rekstrarreikningi, sem fylgdi framtali ákærða fyrir skattárið 1963, sé kostnaðarverð seldra vara í verzlun og verkstæði tilfært kr. 4.973.314.44 á móti heildarsölu kr. 6.631.379.98 og komi þannig fram meðalálagning á seldar vörur um 33%. Samsvarandi tölur fyrir skattárið 1964 séu kr. 7.389.767.13 og 10.395.112.65 og meðalálagning um 40%.

Þannig sé í úrskurði ríkisskattanefndar og í ákæru af varúðar-ástaðum gert ráð fyrir lægri álagningu en sennilega hafi verið. Hafi ákærði verið látinn njóta fyllsta hagræðis af hugsanlegum vafa við ákvörðun gjaldstofnanna. Ákæran fyrir undanskot á vörusölu 1965 er studd við gögn, sem rakin voru í II. kafla hér að framan, þ. e. að þegar framtalin sala á því ári sé dregin frá hinni bókfærðu sölu, að viðbættri sannaðri sölu í söluferðum út á land, komi út vantalín sala að fjárhæð kr. 2.355.825.00.

Af hálfu ákæruvalds er til styrktar ákærunum um undandregna vörusölu bent á bankareikning ákærða nr. 229 og að hann bendi til mun meiri sölu en ákærði hefur talið fram, jafnvel þótt gert sé ráð fyrir, að ýmislegt annað en vörusala hafi runnið inn á reikninginn, sbr. það, sem ákærði hefur haft um þetta að segja.

Tekjuskattur. Skattstofa lagði tekjuskatt á ákærða fyrir skattárið 1963 samkvæmt framtali ákærða á hreinar tekjur, að fjárhæð kr. 155.500.00, og varð tekjuskattur samkvæmt því kr. 11.463.00. Ríkisskattanefnd hefur talið, að hreinar tekjur ákærða hafi á því ári numið kr. 660.000.00 og að tekjuskattinn beri því að ákveða kr. 164.327.00. Þannig hafi ákærði skotið undan framtali hreinum tekjum að fjárhæð kr. 504.500.00 og tekjuskattur því orðið kr. 152.864.00 lægri en átt hefði að vera.

Fyrir skattárið 1964 var lagður á ákærða tekjuskattur, kr. 28.251.00, á hreinar tekjur, kr. 248.600.00 samkvæmt framtali ákærða. Ríkisskattanefndin úrskurðaði, að hreinar tekjur á því ári hefðu numið kr. 775.000.00 og að tekjuskattur ætti því að nema kr. 171.800.00. Hefði þannig verið skotið undan framtali hreinum tekjum að fjárhæð kr. 526.400.00 og skattur því orðið kr. 143.549.00 lægri en átt hefði að vera.

Í úrskurði ríkisskattanefndar er lýst vanköntum þeim, sem hafi verið á bókhaldi ákærða, og telur nefndin, að það og framtöl ákærða hafi verið haldin þvílíkum annmörkum, að þau verði

ekki lögð til grundvallar álagningu á ákærða. Þá er skírskotað til viðurkenningar ákærða á því, að vanrækt hafi verið að bókfæra vörukaup og vörusölu, og til þess, er fram hefur komið í málinu um vanrækslu á að bókfæra vörukaup frá tilteknum aðiljum og til víxilviðskipta þeirra, sem áður hefur verið lýst. Þá er tekið fram, að þegar hreinar tekjur hafi verið ákveðnar, hafi hækkunar þær á söluskatti og aðstöðugjaldi, sem jafnframt hafi verið ákveðnar, verið reiknaðar til frádráttar.

Tekjuútsvar. Svo sem áður var sagt, hefur ekki farið fram nein endurálagning á tekjuútsvari ákærða fyrir umrædd ár. Er ákæran að þessu leyti miðuð við sams konar undanskot á hreinum tekjum og ákæran fyrir undanskot á hreinum tekjum til tekjuskatts, en þegar í ákæru segir, að undanskotið hafi leitt til lægri tekjuútsvarsálagningar en átt hefði að vera fyrir bæði árin, allt að kr. 250.000.00, þá er sú tala miðuð við það, sem ætla megi samkvæmt álagningarstigum, að viðbótarálagning mundi nema, og sé þó af varúðarástæðum farið nokkru lægra en álagningarstigur segi til um.

Aðstöðugjald. Í úrskurði ríkisskattaneftndar segir, að vantalinn gjaldstofn gjaldárið 1964 teljist kr. 3.500.00 og 1965 kr. 5.300.000.00. Nemi hækkun gjaldsins miðað við gjaldstiga 0.7% fyrsta árið kr. 24.500.00 og síðara árið kr. 37.000.00. Í úrskurðinum segir, að hækkunin sé ákveðin með rökum, er leitt hafa til hækkana á tekjuskatti, en einnig verði að hækka gjaldið vegna þess, að fellt hafi verið undan að leggja á millifært verðmæti húsgagna frá bólstrunarverkstæði til smásöluverzlunar ákærða.

Á rekstrarreikningum ákærða fyrir árin 1963 og 1964 (framtöl 1964 og 1965) er kostnaður við bólstrunarverkstæðið fyrra árið tilfærður kr. 1.014.477.29 og síðara árið kr. 1.336.976.85, eða samtals bæði árin kr. 2.351.454.14.

Af hálfu ákæruvaldsins er krafa þess varðandi refsíabyrgð fyrir undandrätt á skattstofni við álagningu aðstöðugjalds skýrð þannig, að kostnaðurinn við bólstrunarverkstæðið sé dreginn frá gjaldstofninum og einungis krafizt ábyrgðar fyrir mismuninn, sem sé um kr. 6.500.000.00, en undanskot þeirrar fjárhæðar hafi leitt til lægra aðstöðugjalds, kr. 45.500.00.

Í sóknarskjali ákæruvalds er loks á það bent, að í skattframtali ákærða á þessu ári telji hann hreina eign verzlunarinnar Skeifunnar hinn 1. janúar 1966 kr. 2.426.344.00. Á efnahagsreikningi, sem fylgir framtali 1965, sé hrein eign í árslok talin kr.

25.255.24. Samkvæmt því ætti hrein eign að hafa aukizt á árinu 1965 um sem næst 2.400.000.00. Enga skýringu hafi ákærði gefið á þessu. Sé ljóst, að hér sé ákærði að telja fram eignir, sem hann hafi skotið undan við framtöl fyrri ára, og sé þannig komin fram lokasönnun fyrir undandrætti þeim á gjaldstofnum, sem I. kafli ákæru lýtur að.

Af hálfu ákærða er í fyrsta lagi krafizt sýknu vegna þess, að þegar rannsókn máls þessa hófst, hafi verið í gildi ákvæði um allsherjarsakaruppgjöf fyrir atferli slíkt, sem um ræði í máli þessu, þ. e. 48. gr. laga nr. 90/1965 um tekjuskatt og eigna, lokaákvæði 1. málsgreinar þeirrar greinar. Hafi ákærði ætlað sér að „gefa sig upp“ af sjálfsdáðum fyrir þann tíma, sem tilgreindur sé í ákvæði þessu, 1. marz 1966, en aðgerðir rannsóknardeildar hafi hafizt í janúar 1966 og hafi með því verið loku skotið fyrir „uppgjöf“ ákærða. Í ákvæði þessu sé að vísu einungis rætt um tekju- og eignarskatt, en eðli máls samkvæmt og fyrir lögjöfnun náí þetta ákvæði yfir allt misferli ákærða. Í framkvæmd hafi ákvæði þessu verið beitt af hálfu hins opinbera, svo sem um allsherjarsakaruppgjöf (amnesti) væri að ræða.

Til vara er þess krafizt, að ákærði verði samkvæmt nefndu ákvæði sýknaður af ákærum samkvæmt 1. kafla ákæru, og ef ekki af þeim öllum, þá a. m. k. af þeim hluta ákæru, sem lýtur að tekjuskatti og hluta af söluskatti.

Í annan stað er af hálfu ákærða krafizt sýknu á grundvelli þeirrar hefðar, sem áratugum saman hafi ríkt á þessu landi um meðferð skattaundandráttarmála, þ. e. að ávallt hafi verið látið við það sitja að færa skatta til réttis vegar og e. t. v. að beita einhverjum skattsektum, án þess að kært væri til refsingar. Þá er þess krafizt af hálfu ákærða til vara, ef sýknukrafa verði ekki tekin til greina, að ákærða verði aðeins refsað með sekt, en verði refsivist beitt, verði hún ákveðin skilorðsbundin.

IV.

Með ákvæði laga nr. 90/1965, 48. gr., 1. mgr. i. f., var heimild veitt til þess að fella niður skattsektir vegna brota á þeim lögum með vissum skilyrðum, og með ákvæði 6. mgr. sömu greinar var einnig heimilað að fella á sama hátt niður sektir samkvæmt lögum nr. 10/1960 um söluskatt til 1. júlí 1965. Hér er um heimildarákvæði að ræða, og fer því fjarri, að ákvæðin feli í sér neina almenna sakaruppgjöf vegna slíkra brota. Er óskert vald

saksóknara til höfðunar máls þessa. Verður ákærði þannig ekki sýknaður vegna ofangreindra ákvæða.

Verður þá tekin afstaða til þess, hvað sannað megi telja af hinum einstöku ákæruatriðum.

Skattsvik. Sýnt hefur verið fram á, að á árinu 1963 bókfærði ákærði ekki vörukaup frá 5 aðiljum, sem töldu sig hafa selt honum vörur að fjárhæð kr. 1.015.951.00, og á sama hátt 1964 vörur frá 12 aðiljum, samtals kr. 1.834.638.00. Ákærði hefur ekki gert aðrar athugasemdir við þetta en að hann hafi ekki fengið nema helming af vörum, sem einn seljandinn kveðst hafa selt honum 1963, kr. 80.250.00, og að vörukaup frá einum aðilja 1965, kr. 348.810.00, hafi verið bókfærð 1965.

Þá er fram komið samkvæmt víxlaspjaldskrá, að á árinu 1963 hafa 10 viðskiptamenn ákærða selt í bönkum víxla, samþykkt af ákærða, sem nema kr. 1.730.851.00 umfram þau vörukaup, sem ákærði hefur bókfært frá þessum aðiljum. Á sama hátt voru á árinu 1964 upplýstar sölur 9 viðskiptamanna ákærða á víxlum, samþykktum af honum, að fjárhæð samtals kr. 1.384.007.00 umfram bókfærð vörukaup. Ákærði hefur borið því við, að sumir víxla þessara kunni að hafa verið „skiptivíxlar“, og hafa sumir af þessum viðskiptamönnum einnig borið það, að svo hafi verið, en hvorki ákærði né þeir hafa þó gert neina grein fyrir, hversu mikið hafi kveðið að slíkum skiptivíxlum. Hefur ákærði sagt, að yfirleitt megi treysta því, að víxlar þessir hafi verið greiðsla frá honum á vörum.

Leitt er í ljós af ótvíræðum gögnum og framburði ákærða sjálfs og Birgis Ágústssonar, að í apríl—desember 1964 voru vörukaup ákærða frá Birgi kerfisbundið bókfærð lægri en þau voru samkvæmt röngum reikningum, sem gerðir voru í því skyni. Nemur sú fjárhæð, sem þannig var skotið undan bókhaldi, kr. 1.236.734.00.

Þessi gögn benda til, að ákærði hafi skotið undan bókhaldi á árinu 1963 vörukaupum að fjárhæð kr. 2.746.802.00 (þ. e. kr. 1.015.951.00 + 1.730.851.00) og á árinu 1964 kr. 4.455.379.00 (þ. e. kr. 1.834.638.00 + 1.384.007.00 + 1.236.734.00). Samanlögð fjárhæð bæði árin er samkvæmt þessu kr. 7.202.181.00.

Enda þótt fullt tillit sé tekið til þeirra athugasemda, sem ákærði hefur gert við ofanskráðar tölur, en það hefur hann einkum gert við víxlaviðskiptin, verður þó að telja sannað, að þær sýni að langmestu leyti vörukaup. Þykir fyllilega mega

treysta því, að undandregin vörukaup hafi ekki verið minni en í ákæru er talið, sbr. I. kafla, 4. lið, þ. e. kr. 6.500.000.00 bæði árin 1963 og 1964, en eins og fyrr var frá greint, eru þar dregin nær 10% frá tölunni 7.202.181.00, miðað við, að ekki hafi verið um nein erlend vörukaup að ræða, en víst er, að þau voru nokkur, þótt ekki hafi fengizt ákveðnar tölur um þau og varlegast þyki að ætla, að þau hafi ekki verið veruleg.

Þannig verður tekinn til greina 4. liður I. kafla ákæru um, að ákærði hafi á skattárunum 1963 og 1964 dregið undan álagningu aðstöðugjalds kr. 6.500.000.00. Er rétt, að þannig hefur ákærði skotið sér undan greiðslu aðstöðugjalds kr. 45.500.00, þ. e. 0.7% af framangreindri fjárhæð. Heimild til álagningar aðstöðugjalds er í III. kafla laga nr. 61/1964.

Á þeirri niðurstöðu verður svo einnig byggð niðurstaða um það, hversu mikilli vörusölu ákærði hafi skotið undan bókhaldi og framtali á þessum árum. Svo sem fyrr greinir, er nefnd tala um vörukaupin (kr. 6.500.000.00) lögð til grundvallar við ákæru um undanskot á vörusölu á framtölum ákærða til söluskatts, þannig að bætt er við 28—29% og vörusalan talin sú tala, sem þá kemur út. Hafa verið færð rök að því, að meðalálagnir á þessum árum hafi sennilega verið mun hærri. Þá er á það að líta, að ákærði hefur afdráttarlaust játað, að vörusala hafi verið dregin undan bókhaldi, að umboðssala á vörum kemur ekki fram í bókhaldinu og að velta á bankareikningi ákærða bendir eindregið til þess, að miklu meiri tekjur af vörusölu hafi runnið inn á reikninginn en ákærði hefur talið í bókhaldi sínu. Loks ber að hafa í huga þá miklu eignaaukningu, sem fram kemur á skattframtali ákærða á þessu ári og ekki verður skýrð á annan hátt en þann, að þar komi fram undandráttur á framtölum fyrri ára. Þykir samkvæmt þessu fyllilega óhætt að telja sannað, að undandregin vörusala árin 1963 og 1964 hafi að minnsta kosti numið þeim fjárhæðum, sem í 1. lið I. kafla ákæru greinir.

Um undandregna vörusölu 1965 þykir verða að leggja til grundvallar þau gögn, sem fram komu við bókhaldskönnunina og sýndu, að mismunur á bókfærðri og sannanlega óbókfærðri vörusölu annars vegar og framtalinni vörusölu hins vegar nam kr. 2.355.825.00.

Vangreiddan söluskatt árið 1963 á að reikna samkvæmt 2. gr. laga nr. 10/1960, en í henni er söluskattur ákveðinn 3% af andvirði seldrar vöru eða þjónustu. Í reynd var skattur þó einungis

reiknaður 2.9126% (sbr. eyðublöð fyrir söluskattskýrslur), og eftir þeim hundraðshluta hefur vangreiddur söluskattur ákærða 1963 numið kr. 90.290.00, eins og í ákæru greinir.

Með 5. gr. laga nr. 1/1964 var söluskattur hækkaður í 5½%, en var í reynd reiknaður 5.2133%. Samkvæmt þeim hundraðshluta nam vangreiddur söluskattur ákærða 1964 kr. 241.035.00, eins og í ákæru greinir.

Samkvæmt lögum nr. 61/1964 skyldi söluskattur frá ársbyrjun 1965 nema 7½%. Í reynd var innheimtur 6.9767% skattur. Samkvæmt þeim hundraðshluta nam vangreiddur söluskattur ákærða 1965 kr. 164.358.00, eins og í ákæru segir.

Samkvæmt því, sem nú hefur verið rakið, verður 1. liður I. kafla ákæru tekinn til greina að öllu leyti.

Ákæran varðandi tekjuskatt fyrir skattárin 1963 og 1964 (2. liður I. kafla) er reist á niðurstöðum samkvæmt 1. og 4. lið, og samkvæmt því, sem rakið hefur verið næst hér á undan, verður þessi liður tekinn til greina, enda verður ekki annað séð en að gætt hafi verið þeirra atriða við ákvörðun hreinna tekna, sem ákærða voru í hag.

Tekjuskattur sá, sem lagður var á hreinar tekjur ákærða skattárið 1963 samkvæmt útreikningi ríkisskattanefndar nam samkvæmt 25. gr. laga nr. 55/1964 kr. 162.700.00 að viðbættu 1% samkvæmt 3. gr. laga nr. 42/1957, þ. e. samtals kr. 164.327.00, svo sem í úrskurði nefndarinnar segir. Þegar frá þeirri tölu er dreginn sá tekjuskattur, sem lagður hafði verið á ákærða fyrir þetta ár, kr. 11.463.00, kemur út talan kr. 152.864.00, sem í ákæru er talið, að vangreiddur tekjuskattur sé fyrir skattárið 1963.

Tekjuskattur fyrir skattárið 1964 hefur verið ákveðinn samkvæmt 25. gr. laga nr. 90/1965 og 3. gr. laga nr. 42/1957 kr. 171.800.00, og þegar frá er dreginn sá skattur, sem upphaflega hafði verið lagður á ákærða, kr. 28.251.00, kemur út sú tala, sem í ákæru er talin vangreiddur tekjuskattur fyrir skattárið 1964, þ. e. kr. 143.549.00.

Ákæran um undandrätt undan álagningu tekjuútsvars er byggð á öldungis sömu rökum og ákæran varðandi tekjuskattinn. Ber þannig að taka 3. lið I. kafla til greina að öllu leyti. Skiptir það engu máli hér, þótt endurálagning tekjuútsvars hafi ekki farið fram. Í ákæru er undandregið tekjuútsvar bæði árin talið kr. 250.000.00, þ. e. tæplega 24.4% af hinum vantalda gjaldstofni. Er álagning þessi innan þeirra marka, sem álagningarstigi 32. gr. laga nr. 51/1964 heimilar (sbr. 3. gr. laga nr. 67/1965).

Er þá komið að því að færa til refsíákvæða þrot þau gegn skattalöggjöf, sem nú hafa verið rakin.

Fyrir að tilgreina ranglega vörusölu sína á söluskattskýrslum hefur verið krafizt refsíábyrgðar samkvæmt 247. gr. hegningarlaga, 26. gr. laga um söluskatt, 31. gr. reglugerðar nr. 15/1960 og 145. eða til vara 146. eða 147. gr. hegningarlaga.

Í 2. gr. laga nr. 10/1960 segir, að sá, sem selji eða afhendi vörur eða verðmæti, skuli „innheimta söluskatt skv. 1. málsg. og standa skil á honum í ríkissjóð“. Kemur samkvæmt þessu til mála að líta svo á, að þegar kaupmaður hefur selt og fengið greidda vöru, sé ríkissjóður eigandi að söluskatti þeim, sem kaupmaður hefur tekið við, og að vanskil kaupmanns á fjárhæðinni beri að teljast fjárdráttur samkvæmt 247. gr. hegningarlaga. Hins vegar er á að líta refsíákvæði 25. og 26. gr. laga nr. 10/1960. Segir í 25. gr., að sekt skuli söluskattskyldur aðili greiða, sem „af ásetningi eða gáleysi“ skýrir „rangt frá því, sem máli skiptir um söluskatt hans“. Í 26. gr. er mælt fyrir um viðurlög við sams konar broti, þegar því er að skipta, að þau eru ákveðin með dómi. Segir þar, að brot varði sektum í ríkissjóð, allt að kr. 100.000.00, eða varðhaldi, „nema þyngri refsing liggi við skv. öðru lögum“.

Telja verður, að með þessum greinum laga nr. 10/1960 hafi verið sett refsíákvæði um undandrätt undan söluskatti, er ætlazt hafi verið til, að tæma skyldu sök að þessu leyti. Þrátt fyrir orðalagið „nema þyngri refsing liggi við skv. öðrum lögum“ verður ekki talið, að löggjafinn hafi ætlazt til þess, að 247. gr. hegningarlaga yrði beitt um umrætt atferli. Hefðu ákvæði 25.—26. gr. laga nr. 10/1960 verið öldungis marklaus, ef svo hefði verið.

Refsíákvæði reglugerðar nr. 15/1960, sem vitnað er til í ákæru, eru samhljóða refsíákvæðum 25. og 26. gr. laga nr. 10/1960, og hafa þau ekki sjálfstætt gildi.

Samkvæmt þessu ber að refsa ákærða samkvæmt 26. gr. laga nr. 10/1960 fyrir brot það, sem greinir í 1. lið I. kafla ákæru. Þess er að gæta, að eins og ákvæði 25. og 26. gr. laga nr. 10/1960 eru orðuð, verður hinum rúmu sektarákvæðum 25. gr. einungis beitt, þegar stjórnvöld ákveða sekt, en dómstóll er bundinn við refsímörk 26. gr. (sektir allt að 100 þús. kr. eða varðhald). Er orðalag greinanna ótvírætt í þessu efni, og verður að hlíta því, þótt óeðlilegt virðist að hámark sektar sé lægra, þegar dómstóll ákveður viðurlög.

Þá hefur ákærði með því að afhenda skattayfirvöldum rangar

söluskattskýrslur unnið til refsingar samkvæmt 146. gr. almennra hegningarlaga.

Með röngum framtölum til tekju- og eignarskatts hefur ákærði unnið til refsingar samkvæmt 1. og 5. mgr. 48. gr. laga nr. 90/1965, sbr. eldri lög, 1. og 4. mgr. 48. gr. laga nr. 70/1962 og 1. og 5. mgr. 48. gr. laga nr. 55/1964. Útsvar og aðstöðugjald er lagt á samkvæmt sömu framtölum, og hefur ákærði þannig einnig unnið til refsingar samkvæmt 2. og 5. mgr. 61. gr. laga nr. 51/1964, sbr. 5. gr. laga nr. 67/1965. Með því að ákærði hefur vottað að viðlögðum drengskap, að framtöl þessi séu gefin eftir beztu vitund, þykir ákærði enn fremur hafa brotið gegn 145. gr. alm. hegningarlaga.

Næst er að taka afstöðu til þess, hvort ákærði hafi framið þau bókhaldsbrot, sem hann er ákærður fyrir (II. kafli ákæru).

1. Af því, sem rakið var í II. kafla A, hafa komið fram gögn um það, að ákærði hefur í bókhaldi sínu fært í sambandi við vörukaup sín af Sveini Birgi Ágústssyni þær 46 röngu færslur, sem taldar eru í 1. lið II. kafla ákæru. Er sannað með játningu ákærða, að hér var um vísvitandi rangar færslur að ræða. Með færslum þessum í bækur, sem honum var skylt að rita (sbr. lög nr. 62/1938), hefur ákærði unnið til refsingar samkvæmt 159. gr. alm. hegningarlaga nr. 19/1940 og 19. og 20. gr. laga nr. 62/1938.

2. Svo sem áður greinir, færði ákærði ekki í bókhaldi sínu 1963 vörukaup frá þeim 5 aðiljum, sem í 2. lið greinir. Um vörukaup frá Birni Kjartanssyni (sem í ákæru er rangnefndur Bjarni Guðlaugsson) er þess eins að geta, að ekki er fullvíst, að raunveruleg vörukaup frá honum hafi numið kr. 80.250.00, heldur kann að vera um lægri tölu að ræða.

Þá er fullvíst, að ákærði bókfærði ekki til fulls vörukaup frá þeim aðiljum, sem í 2. lið B segir. Eins og áður var rakið, verður að telja, að óbókfærð vörukaup frá þessum aðiljum hafi verið meginhluti víxilfjárhæða þeirra, samtals kr. 1.730.851.00, sem í ákæru liðnum eru tilgreindar, en ekki sú tala að fullu.

Ákærði færði ekki til fulls í bókhaldi sínu 1963 vörukaup sín frá þeim 12 aðiljum, sem í 2. lið c eru taldir, og verður að telja sannað, að kaup þau, sem vanrækt var að bókfæra, hafi numið þeirri fjárhæð, sem talin er í þessum lið, kr. 1.834.638.00. Ákærða bar að bókfæra viðskiptin við Trésmiðjuna Víði á þessu ári, og er því um brot að ræða að þessu leyti, þótt ákærði kunni að hafa bókfært þau síðar, en um það er raunar ekkert upplýst.

Þá bókfærði ákærði ekki til fulls vörukaup frá þeim 9 viðskiptamönnum sínum, sem taldir eru í 2. lið d. Vörukaup frá þessum aðiljum hafa numið meginhluta þeirra kr. 1.384.007.00, sem í ákæruliðnum segir, en þó verður að gera ráð fyrir, að talan hafi verið nokkru lægri, sbr. það, sem sagt hefur verið um 2. lið b, en talan verður ekki sannreynd til fulls.

Með bókhaldsvanrækslu þeirri, sem 2. liður, a—d, tekur til, hefur ákærði unnið til refsingar samkvæmt 262. gr. alm. hegningarlaga og 19. og 20. gr. bókhaldslaga.

3. Áður hefur verið komizt að þeirri niðurstöðu, að ákærði hafi vanrækt að bókfæra af vörusölu sinni 1963 a. m. k. kr. 3.100.000.00 og af vörusölu 1964 a. m. k. kr. 4.800.000.00. Fyrir það atferli ber að refsa honum samkvæmt 262. gr. alm. hegningarlaga og 19. og 20. gr. bókhaldslaga, en 158. gr. hegningarlaga verður ekki beitt um þetta atriði.

4. Samkvæmt skýrslu þeirri um bókhald ákærða, sem áður var gerð grein fyrir (II. kafla B), er sannað, að þeir annmarkar voru á færslu sjóðbókar, sem í 4. lið a segir, og að hann hélt ekki neina efnahagsbók né heldur viðskiptamannabók í skilningi bókhaldslaga. Hefur ákærði með þessum brotum gegn 2., 7. og 10. gr. bókhaldslaga unnið til refsingar samkvæmt 19. og 20. gr. bókhaldslaga og 262. gr. alm. hegningarlaga.

Refsa ber ákærða samkvæmt sömu ákvæðum fyrir að hafa ekki fært í bókhaldinu viðskipti sín á hlaupareikningum þeim, sem í 4. lið b greinir, en það þykir honum hafa borið að gera samkvæmt 7. gr. bókhaldslaga.

Þá hefur ákærði, svo sem í 4. lið c greinir, vanrækt að færa yfirlitsreikning um víxlaviðskipti, einkaúttekt sína og að nokkru um lánsviðskipti. Varðar þetta við 8. gr. bókhaldslaga, og verður ákærða því refsað samkvæmt 19. og 20. gr. bókhaldslaga og 262. gr. alm. hegningarlaga.

Sannað er, að mikill misbrestur var á, að sjóðgreiðslur væru færðar samkvæmt ákvæðum 6. gr. bókhaldslaga, heldur voru þær færðar löngu síðar. Hefur ákærði einnig með þeirri háttsemi bakað sér refsíabyrgð samkvæmt 262. gr. alm. hegningarlaga og 19. og 20. gr. bókhaldslaga.

Þá hefur í skýrslunni um bókhald ákærða verið grein gerð fyrir því, að mjög skorti á, að ákærði hefði varðveitt fylgiskjöl, svo sem honum bar samkvæmt 15. gr. bókhaldslaga. Þannig hefur ákærði unnið til refsingar samkvæmt 262. gr. alm. hegningarlaga og 20. gr. bókhaldslaga.

Með því að vanfæra í bókhaldinu skuldir þær og eignir, sem í 4. lið f segir, hefur ákærði unnið til refsingar samkvæmt 20. gr. bókhaldslaga og 262. gr. alm. hegningarlaga.

Ákærði hefur ekki áður sætt refsingum að öðru leyti en því, að hann hefur 24 sinnum sætt á greiðslu sekta, oftast fyrir umferðarbrot.

Refsingu ákærða ber að ákveða með hliðsjón af 77. gr. alm. hegningarlaga. Þá ber við refsíákvörðun að líta til þess annars vegar, að um samfellda og verulega brotastarfsemi var að ræða, og hefur ákærði skotið sér undan greiðslu verulegrar fjárhæðar opinberra gjalda. Í bókhaldi ákærða var bæði um að ræða skipulegar rangfærslur og margs konar óreiðu, og veitir það engan veginn þær upplýsingar um rekstur og hag fyrirtækis ákærða, sem það á að gera. Hins vegar ber að hafa í huga, að ákærði hefur ekki fyrr sætt refsingum, er hér skipta máli, að ákærði hefur komið vel fram við rekstur máls þessa og að opinbert mál hefur ekki fyrr verið höfðað út af skattsvikabrotum.

Rétt þykir, eins og efni máls þessa er háttað, að dæma ákærða bæði refsivist og sekt, sbr. 2. mgr. 49. gr. alm. hegningarlaga.

Refsing ákærða þykir hæfilega ákveðin fangelsi 6 mánuði og sekt, kr. 1.250.000.00, er afplánist fangelsi 8 mánuði, ef sekt verður ekki greidd innan 4 vikna frá birtingu dóms þessa.

Samkvæmt 19. gr. laga nr. 62/1938 og 2. mgr. 68. gr. laga nr. 19/1940, sbr. 6. gr. laga nr. 31/1961, ber að svipta ákærða verzlunarleyfum sínum (stórsölu- og smásöluleyfum).

Loks ber að dæma ákærða til að greiða allan kostnað sakarinnar, þar á meðal málssóknarlaun til ríkissjóðs, kr. 35.000.00, og málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Sveins Hauks Valdimarssonar hæstaréttarlögmanns, kr. 35.000.00.

Dómsorð:

Ákærði, Magnús Jóhannsson, sæti fangelsi 6 mánuði. Hann greiði einnig sekt til ríkissjóðs, kr. 1.250.000.00, og komi fangelsi 8 mánuði fyrir sektina, ef hún verður ekki greidd innan 4 vikna frá birtingu dóms þessa.

Ákærði skal vera sviptur heildsölu- og smásöluleyfum.

Ákærði greiði allan kostnað sakarinnar, þar með talin málssóknarlaun til ríkissjóðs, kr. 35.000.00, og málsvarnarlaun skipaðs verjanda síns, Sveins Hauks Valdimarssonar hæstaréttarlögmanns, kr. 35.000.00.

Dóminum skal fullnægja með aðför að lögum.